

Chương 3

Con trỏ

Giáo viên

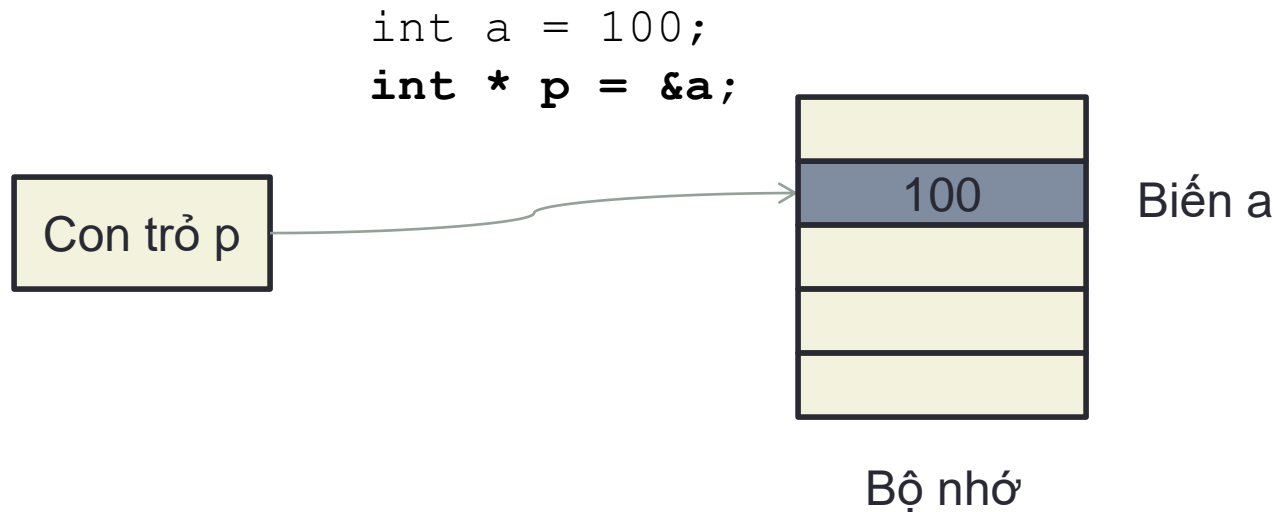
: ThS. Trần Văn Thọ

Đơn vị

: Bộ môn KTHT & MMT

3.1 Giới thiệu

- Con trỏ là gì?
  - Con trỏ thực chất là **địa chỉ bộ nhớ**
  - Nó chỉ ra vị trí lưu giữ một **biến dữ liệu** trong bộ nhớ chương trình

Mục đích con trỏ: thao tác và truy nhập biến thông qua địa chỉ của nó

3.2 Biến con trỏ

- Biến con trỏ: chứa địa chỉ của đối tượng cần trỏ đến
- Khai báo biến con trỏ
  - Cú pháp: `<kiểu> * <tên biến>;`
  - Ví dụ: khai báo biến con trỏ kiểu `int`, `float`, `double`
    - `int *p; // p trỏ đến một biến kiểu int`
    - `float * pf; // pf trỏ đến một biến kiểu float`
    - `double* plf; // plf trỏ đến một biến kiểu double`
- Khai báo nhiều con trỏ cùng một kiểu
  - `int *p, * q, *u; // p, q, u là 3 con trỏ int`

Gán địa chỉ cho biến con trỏ

- Cần trỏ đến biến nào, ta gán địa chỉ của biến cho con trỏ

```
int b = 20; int * q;
```

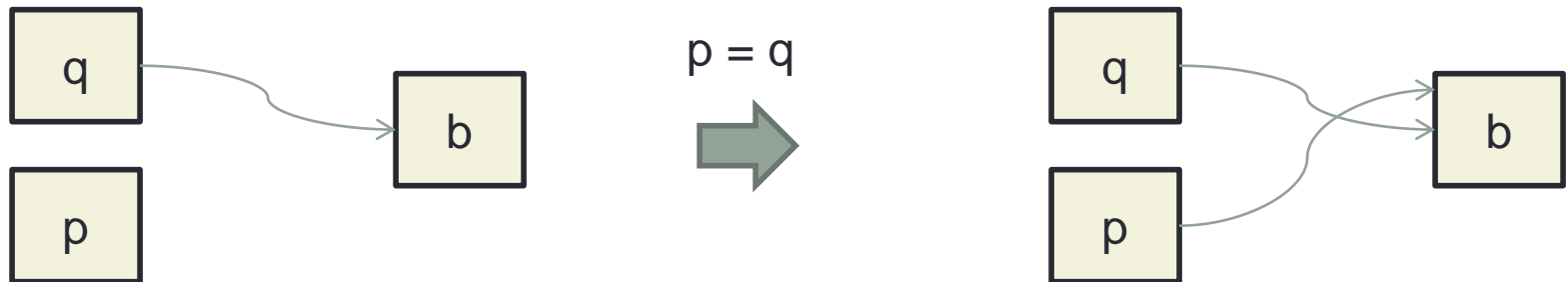
```
q = &b ; // chú ý phải dùng toán tử &
```

```
q = b; // SAI vì q chứa địa chỉ của b chứ  
// không phải giá trị của b
```

- Có thể gán hai biến con trỏ với nhau hoặc gán 1 biểu thức cho con trỏ

```
int * p;
```

```
p = q; // vì q trỏ đến b → cả p và q cùng trỏ đến b
```


Truy nhập giá trị qua biến con trỏ

- Qua biến trỏ, có thể truy nhập giá trị của đối tượng được trỏ

- Cú pháp: ***<biến trỏ>**

```
float x = 2.0; // Lúc đầu x = 2.0
float *p = &x; // p trỏ đến x
cout<<*p; // kết quả in ra là 2.0
*p = 3.0; // gán 3.0 cho *p
cout<<x; // kết quả in ra là 3.0
           // giá trị x đã thay đổi
```

- **Như vậy**, nếu p trỏ đến x thì *p có thể thay thế cho biến x trong các phép toán và lệnh

Kiểu void và con trỏ void

- Kiểu void là 1 kiểu dữ liệu đặc biệt, không chứa giá trị cụ thể → gọi là **kiểu trống (hay kiểu rỗng)**
  - KHÔNG dùng để khai báo dữ liệu
- Tuy nhiên, con trỏ kiểu void lại được sử dụng trong trường hợp tổng quát vì có thể nhận giá trị của các kiểu con trỏ khác
  - `int *p; float * q; void * u;`
  - `u = p; u = q; // chấp nhận`
  - `p = q ; // SAI, chương trình dịch báo lỗi`

3.3 Con trỏ mảng

- Có thể dùng con trỏ để truy nhập mảng dữ liệu 1 chiều

Cú pháp: <biến con trỏ> = <tên mảng>;

Ví dụ:

```
int A[4];
```

```
int *p = A; // Phép gán hợp lệ
```

- Sử dụng con trỏ để truy nhập giá trị phần tử mảng
  - $p[0] \Leftrightarrow A[0]$
  - $p[1] \Leftrightarrow A[1]$
  - ...
  - $p[3] \Leftrightarrow A[3]$

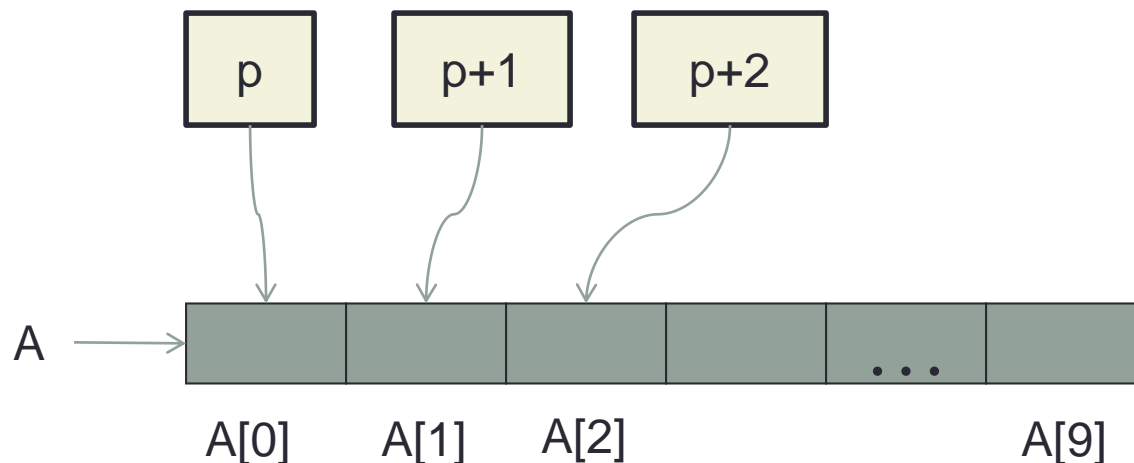
Phép toán với kiểu con trỏ

- Có thể thực hiện phép + và phép - với biến kiểu con trỏ
- Ví dụ

```
int A[10]; int *p = A; // p trỏ đến A[0]
```

$p + 1$ trỏ đến $A[1]$

$p + 2$ trỏ đến $A[2]$

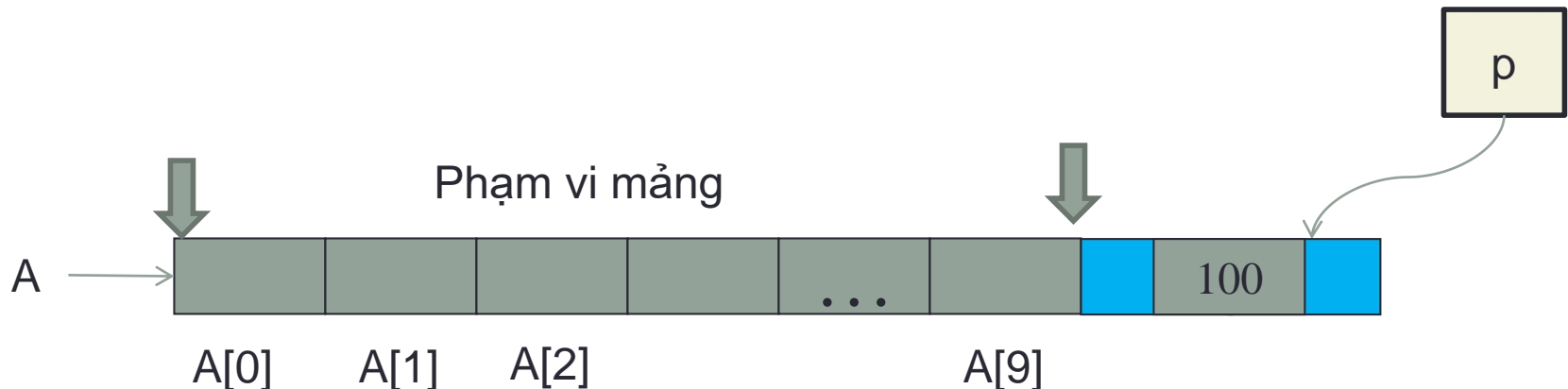
Chú ý khi sử dụng con trỏ

- Khi con trỏ chưa được khởi tạo, nên gán con trỏ bằng NULL , ví dụ `int *p = NULL;`
- Tránh thay đổi biến con trỏ ra ngoài vùng bộ nhớ được phép

```
int A[10]; int * p = A;
```

```
p += 11; // con trỏ đã vượt ra khỏi mảng A
```

```
*p = 100 ;
```


Kỹ thuật tạo mảng động

- Mảng động là mảng dữ liệu được cấp phát bộ nhớ sau khi chương trình đã chạy
- Trái ngược với mảng tĩnh, kích thước của mảng động không được biết trước

```
int A[10] ; // khai báo mảng tĩnh  
           // số phần tử là 10 đã biết trước
```

- Kỹ thuật tạo mảng động trên C++ dựa trên
  - **Biến con trỏ**
  - Toán tử cấp phát bộ nhớ : new
  - Toán tử giải phóng bộ nhớ : delete

Tạo mảng động bằng toán tử new-delete

- Cấp phát bộ nhớ bằng từ khóa new:
  - Cú pháp: `new <kiểu dữ liệu>[<số phần tử>]`
    - Kiểu dữ liệu: tên kiểu dữ liệu của phần tử trong mảng
    - Số phần tử: Số phần tử của mảng
  - Ví dụ:
    - `int * bobby;`
    - `bobby = new int [5];`
- Giải phóng vùng nhớ được cấp phát bằng từ khóa delete
  - Cú pháp: `delete[] <tên mảng động>`
  - Toán tử `[]` dùng để báo với hệ điều hành vùng nhớ đã được cấp phát không dùng cho 1 biến đơn.
  - Ví dụ:
    - `Delete[] bobby;`

Tác dụng của mảng động

- Sử dụng trong trường hợp số phần tử của mảng không biết trước hoặc không phải hằng số
- Mảng tĩnh chiếm giữ bộ nhớ cho đến khi chương trình kết thúc → không hiệu quả
- Mảng động linh hoạt hơn, khi nào không cần dùng đến có thể thu hồi lại vùng bộ nhớ đã cấp
- Vùng nhớ Heap dành cho cấp phát động lớn hơn nhiều vùng nhớ dành cho cấp phát tĩnh (Stack)

3.4 Con trỏ cấu trúc

- Cấu trúc là 1 kiểu dữ liệu → có kiểu con trỏ tương ứng
- **Cú pháp:** struct <tên cấu trúc> * <tên biến trỏ>;

Ví dụ:

```
struct phone_entry
{
    string name; // tên
    string address; // địa chỉ
    long home; // số dt cố định
    long mobile; // số dt di động
};
struct phone_entry entry = { "Tuan", "So 62 ngo 236",
    38529768, 1689383838 };
struct phone_entry* pent = &entry; //gán địa chỉ
```

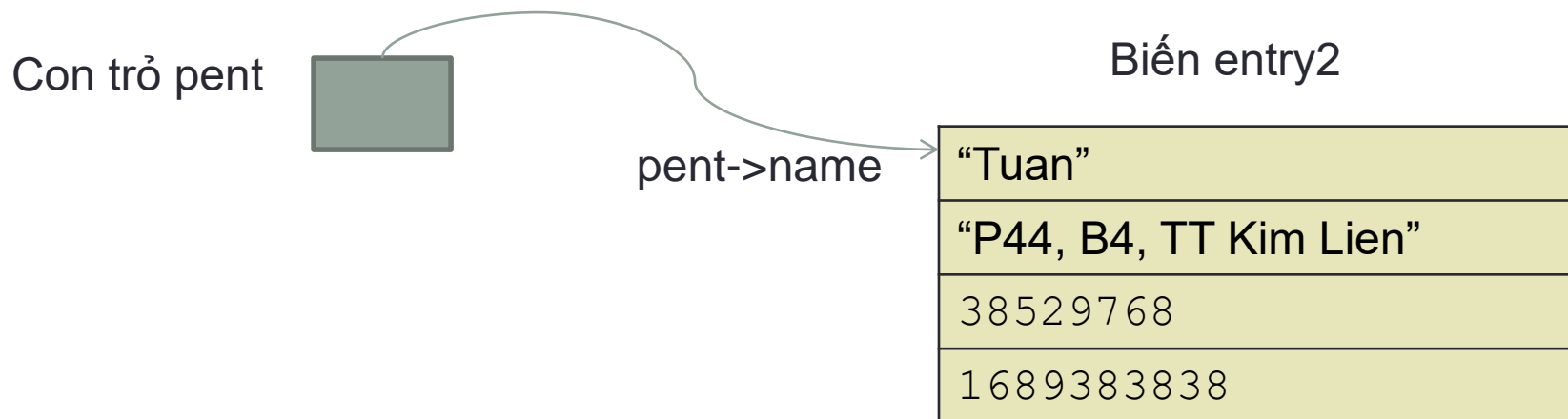
- **Truy nhập trường dữ liệu qua biến con trỏ:**
biến_trỏ->tên_trường

VD: pent->address

pent->home

pent->mobile

Minh họa con trỏ cấu trúc


```
struct phone_entry entry = { "Tuan",  
"So 62 Ngo 236", 38529768, 1689383838};  
//gán địa chỉ  
struc phone_entry* pent = &entry;  
// in ten trong danh ba  
cout<<"Ten:"<<pent->name;
```

Kết quả in ra:

Ten : Tuan

Tác dụng của con trỏ cấu trúc

- Thao tác với con trỏ cấu trúc tương tự như các kiểu con trỏ khác
  - Gán địa chỉ cho con trỏ
  - Cộng / trừ biến con trỏ với số nguyên
  - Khởi tạo giá trị con trỏ = NULL
  - Chú ý không để truy nhập vào vùng nhớ không được phép
- Tác dụng
  - Thao tác với dữ liệu một cách linh hoạt,
  - Sử dụng trong **cấu trúc tự trỏ**

Mảng con trỏ cấu trúc

- Sử dụng mảng cấu trúc có hạn chế gây lãng phí bộ nhớ khi chưa dùng hết các phần tử
- Kích thước của cấu trúc >> dữ liệu chuẩn → lãng phí nhiều bộ nhớ hơn
  - VD: `struct phone_entry entrylist[100];`
  - Nếu chỉ dùng 10 phần tử, → lãng phí: $90 * 60 = 5400$ trong bộ nhớ
- Một giải pháp: sử dụng mảng con trỏ cấu trúc
  - `struct phone_entry* pentrylist[100];`

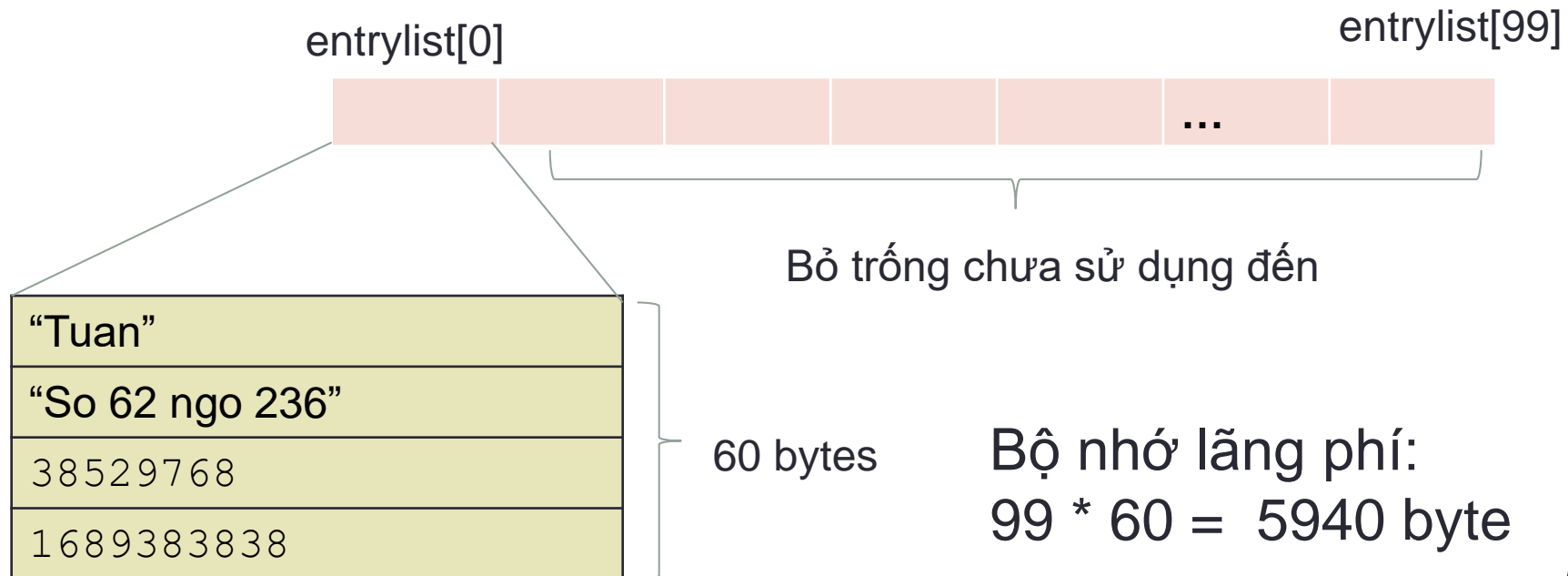
Sử dụng mảng con trỏ cấu trúc

- Khi thêm một phần tử : sử dụng **cấp phát bộ nhớ động**
  - Thêm phần tử thứ i
  - `pentrylist[i] = new struct phone_entry`
- Truy cập biến cấu trúc thông qua con trỏ
  - Nhập dữ liệu cho trường name
`getline(cin, pentrylist[i] -> name);`
  - In dữ liệu cho trường name
`cout<<"Ten:"<<pentrylist[i] -> name;`

Minh họa mảng cấu trúc

```
struct phone_entry  entrylist[100]; // 100 phần tử cấu trúc  
// Nhập giá trị cho phần tử entrylist[0]
```

...

Minh họa sử dụng mảng con trỏ

```
struct phone_entry * pentrylist[100]; // 100 con trỏ
```

// Cấp phát bộ nhớ cho phần tử đầu tiên

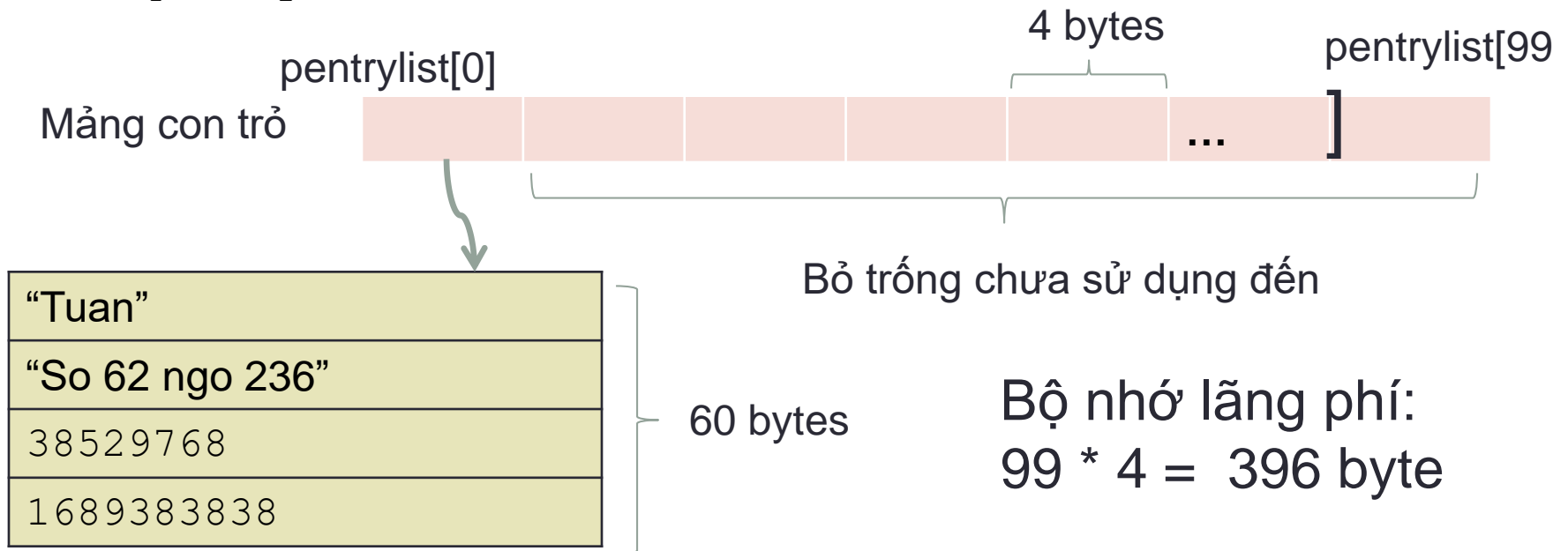
```
pentrylist[0] = new struct phone entry;
```

```
getline(cin, pentrylist[0] -> name);
```

```
getline(cin, pentrylist[0] -> address);
```

```
cin>>pentrylist[0]->home;
```

```
cin>>pentrylist[0]->mobile;
```


3.5 Con trỏ và lớp

- Chúng ta có thể sử dụng con trỏ là thuộc tính của một lớp hoặc sử dụng lớp làm kiểu con trỏ
- Lớp là 1 kiểu dữ liệu → có kiểu con trỏ tương ứng
- **Cú pháp:** Tên_Lớp * <tên biến trỏ>;

Ví dụ:

```
class point
{
private:
    int x,y;
public:
    void init();
    void display();
};
point * p = new point;
```

- **Truy nhập các thuộc tính và phương thức biến con trỏ:**

Cú pháp: biến_trỏ->tên_thuộc_tính

VD: p->x

p->y

p->init()

3.5 Con trỏ và lớp

- Chú ý:
  - Sử dụng con trỏ this để tham chiếu đến chính đối tượng đang gọi.
  - Khi thuộc tính của lớp là con trỏ thì nên định nghĩa lại toán tử gán.

- Ví dụ

```
class dayso
{
    int n;
    int *a;
public:
    void khoitao();
    void seta();
    void xuat();
};
```

```
int main()
{
    dayso a1,a2;
    a1.khoitao();
    a2=a1;
    a1.seta(); //a1 và a2 đều bị thay đổi
}
```